

104 SIRA NO'LU VERGİ USUL KANUNU GENEL TEBLİĞİ(*)

Belge türü	Tebliğ (Mülga)
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Tebliğ grubu	VERGİ USUL KANUNU GENEL TEBLİĞLERİ
Tarih	11.12.1970
Sıra no	104

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 18 sayılı karar ile 7.8.1970 tarihinde Türk lirası devalüe edilmiş bulunmaktadır.

Bu karar muvacehesinde, müesseseler Yatırım Bankaları kanalından veya direkt şekilde almış bulundukları uzun vâdeli döviz kredileri dolayısıyla kredi anlaşmalarındaki kur garantilerine istinaden kur farklarını ödemek zorundadırlar.

Yatırımcı işletmeler aldıkları döviz kredisi ile yatırım malları, başka bir deyimle amortisman tabi iktisadî kıymetler ithal etmişler ve bu malları bilânçolarının aktifine eski kur üzerinden kayıt etmişler ve mezkûr kıymetler üzerinden bir miktar amortisman ayırmış bulunmaktadırlar. İşletmeler; bilânçolarını bu şekilde düzenleyip faaliyetlerine devam ederken 7.8.1970 tarihinde Türk Parası Kıymetinin devalüe edilmesi sonucu olarak, iktisadî kıymetlerin satın alınması için kullanılan ve henüz ödenmemiş döviz borçlarının değeri, kredi mukavelesinde yer alan hüküm sebebiyle aynı oranda artmıştır.

Bu konuda, mükelleflerin Bakanlığımıza vaki müracaatlarında, yapılacak işlem mahiyeti sorulmakta, ezcümle kur farkının defaten zarar yazılması veya ilgili sabit kıymetin maliyetine ilâvesi veyahut özel maliyet şeklinde aktifleştirilmesi şekillerinden hangisinin uygun bulunduğu, kur farkına ilişkin olarak aktifte bir artış vukua geldiği kabul edildiği takdirde mezkûr farkın ne şekilde itfa edileceği hususunda Bakanlığımız görüş ve mütalâasının belirtilmesi talep edilmiştir.

Konu incelenerek aşağıda tesbit edilen esaslar dairesinde işlem yapılması uygun görülmüştür.

7.8.1970 tarihinde Türk Parası Kıymetinin devalüe edilmesi sonucu olarak bahse konu iktisadî kıymetlerin henüz ödenmemiş döviz borçlarının değeri aynı oranda artmıştır. 31.12.1970 tarihine kadar vâdesi gelen borç taksitleri, karşılığı Türk Parası yeni kur üzerinden yatırılmak suretiyle ödenecektir.

Vâdesi bu tarihten sonra gelen borç taksitlerine gelince;

Bilindiği üzere 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 280 nci maddesinde Yabancı Para ile olan senetli ve senetsiz borçların Borsa Rayici ile değerlendirileceği, borsa rayici yoksa değerlemeye uygulanacak kur'un Bakanlığımızca tesbit olunacağı hükme bağlanmıştır. Bu hüküm gereğince, müesseseler, Yatırım Bankaları kanalından veya direkt şekilde almış bulundukları ve amortisman konusu iktisadî kıymetlerin ithalinde kullandıkları döviz kredilerinden, ödenmeyen kısmı, Bakanlığımızca tesbit ve Resmî Gazete ile ilân edilmiş bulunan kur'lar üzerinden değerleyecekler ve dolayısıyla bilânçonun pasifinde yer alan döviz borçlarının değeri Türk Parası Kıymetindeki düşüş oranında artmış olacaktır.

Devalüasyon sebebiyle, gerek 31.12.1970 tarihine kadar vâdesi gelen borç taksitlerine ilişkin olmak üzere ödenen kur farkının ve gerekse mezkûr tarihten sonra vâdesi gelecek taksitlere ilişkin ve Vergi Usul Kanunu'nun 280 nci maddesi gereğince yapılan değerlendirme sonucu bilânço pasifinde vaki artışa tekabül eden kur farkının aşağıda belirtilen mucip sebepler muvacehesinde bahsi geçen amortisman konusu iktisadî kıymetlerin maliyet bedeline eklenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bilindiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 262 nci maddesinde, maliyet bedeli, iktisadî bir kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamıdır, şeklinde tarif edilmiş bulunmaktadır. Bu kanunî tarifi gereği olarak, kredi ile alınan bir iktisadî kıymetin ödenecek borç taksitlerine ilişkin ve Türk Parasının devalüe edilmesi sebebiyle işletme bilânçosu pasifinde değerlendirme sonucu vukua gelen artışa tekabül eden kur farkının (artan borç miktarının) da; o iktisadî kıymetin iktisabı için yapılacak ödeme olarak maliyet bedeline ithali gerekli bulunmaktadır. Sabit kıymetin edinilmesi için alınan borcun tutarında husule gelen artışın, o sabit kıymetin maliyetini arttırdığı ve dolayısıyla maliyet bedeline ilâve edilmesi gereği, işletme ekonomisi prensipleri ve amortismanın genel tanımına da uygun düşmektedir. Zira, böylece Türk parası kıymetinin devalüe edilmesi sonucu iktisadî kıymetin iktisabı için ilâveten yapılacak ödemenin

